

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi II Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt II C 898/14 z powództwa G. K. i H. K. przeciwko R. G. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną:

1. uznał za bezskuteczną w stosunku do powodów G. K. i H. K. czynność prawną – ugodę – zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 10 lipca 2013 roku przed notariuszem P. C., notariuszem w Ł., w jego Kancelarii Notarialnej przy ulicy (...) (Rep. A nr 3502/2013) pomiędzy R. G. a K. G. (1), na mocy której K. G. (1) darowała R. G. prawo własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), stanowiącej działkę gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...) w odniesieniu do wierzytelności powodów G. K. i H. K. wynikających z:

a) prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt XVIII NG 4712/99, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, mocą którego zasądzono od K. G. (1) na rzecz powodów kwotę 5.067,11 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 1999 roku do dnia zapłaty, kwotę 3.426,76 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 1999 roku do dnia zapłaty, kwotę 1.071,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lipca 1999 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.194,30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, a także kwotę 200,00 zł tytułem kosztów nadania klauzuli wykonalności;

b) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 24 listopada 2008 roku, określającego koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. akt Km 650/02 w kwocie 101,45 zł;

c) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 22 listopada 2008 roku, określającego koszty zastępstwa adwokackiego w egzekucji w sprawie o sygn. akt Km 650/02 w kwocie 2.000,00 zł;

d) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 6 sierpnia 2013 roku, określającego koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie o sygn. akt Km 285/12 w kwocie 600,00 zł oraz koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 285/12 w kwocie łącznej 159,98 zł;

e) postanowienia Sądu Rejonowego w Łodzi Wydziału Gospodarczego z dnia 6 kwietnia 2000 roku w sprawie o sygn. akt XVIII Gco 35/00 określającego koszty postępowania w kwocie 60,00 zł;

2. zasądził od R. G. na rzecz G. K. i H. K. solidarnie kwotę 3.103,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;

3. przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz adw. M. L. kwotę 2.952,00 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych, które przedstawiają się następująco:

Pozwany jest małżonkiem K. G. (1). Małżeństwo K. i R. G. zostało zawarte w 1971 roku. W trakcie trwania związku małżeńskiego K. G. (1) prowadziła działalność gospodarczą. Pozwany wraz z małżonką w dniu 9 kwietnia 1997 roku zawarli małżeńską umowę majątkową, wyłączając majątkową wspólność ustawową W dniu 18 listopada 1999 roku Sąd Rejonowy w Łodzi wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym prowadzonym pod sygn. akt XVIII NG 4712/99, w którym nakazał pozwanej aby zapłaciła na rzecz powodów kwotę 5.067,11 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 1999 roku do dnia zapłaty, kwotę 3.426,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 1999 roku do dnia zapłaty, kwotę 1.071,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lipca 1999 roku a także wynagrodzenie

adwokackie w kwocie 4.003,00 zł oraz koszty sądowe w wysokości 191,30 zł w terminie tygodniowym od daty doręczenia nakazu albo wniosła w tym terminie do Sądu Rejonowego w Łodzi zarzuty. Ponadto zasadzono kwotę 200,00 zł z tytułu kosztów postępowania o nadanie nakazowi klauzuli wykonalności. Wskazanemu nakazowi zapłaty nadano klauzulę wykonalności w dniu 20 lutego 2000 roku. Powyższemu tytułowi egzekucyjnemu Sąd Rejonowy w Łodzi nadał ponadto w dniu 6 kwietnia 2000 roku w toku postępowania o sygn. akt XVIII Gco 35/00 klauzulę wykonalności przeciwko pozwanemu z ograniczeniem zakresu jego odpowiedzialności do majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową oraz zasądził od K. G. (1) i R. G. kwotę 206,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Pozwany złożył zażalenie na w/w. postanowienie. W dniu 19 sierpnia 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi odrzucił zażalenie R. G. na w/w. postanowienie z dnia 6 kwietnia 2000 roku i zasądził od R. G. oraz G. i H. K. solidarnie kwotę 60,00 zł. W dniu 27 lutego 2013 roku pozwany złożył skargę na czynności Komornika Sądowego - wezwanie do dokonywania potrąceń z renty lub emerytury, postulując iż egzekucja komornicza miała być prowadzona ze składników majątku wspólnego a on sam nie jest dłużnikiem wierzycieli. Komornik Sądowy umarżając postępowanie prowadzone pod sygn. akt Km 285/12 z wniosku powodów przeciwko pozwanemu i jego małżonce ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie na kwotę 169,30 zł. Koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn. akt Km 650/02 zostały ustalone przez Komornika Sądowego w dniu 22 listopada 2008 roku na kwotę 218,81 zł. W 2001 roku wysokość zadłużenia K. G. (1) wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynosiła ponad 110.000 zł. W tym okresie maszyny znajdujące się w zakładzie (...) podlegały zajęciu komorniczemu. W toku postępowania o wyjawienie majątku toczącego się przed tutejszym Sądem w roku 2004 (sprawa o sygn. akt II Co 365/04) K. G. (1) zeznała, iż „poza małżonkami K. mamy jeszcze innych wierzycieli, głównym moim wierzycielem jest ZUS, którego wierzytelność wynosi około 100.000,00 zł, zadłużenie wobec Urzędu Skarbowego około 11.000,00 zł. Było już tak, że państwo K. wystąpili przeciwko mojemu potencjalnemu kontrahentowi (...). W toku tego postępowania, pismem z dnia 23 marca 2004 roku R. G. poinformował Sąd, iż „nie jest dłużnikiem G. K. i K. K. (2) – firma (...), ponieważ nie prowadzi wspólnej działalności gospodarczej z K. G. (1) ani też nie odpowiada za zobowiązania swojej żony z uwagi na istniejącą od 1997 roku rozdzielność majątkową”.

Aktem notarialnym z dnia 9 kwietnia 1997 roku (Rep. A nr 1574/97) małżonkowie G. zawarli umowę majątkową małżeńską wyłączającą wspólność ustawową małżeńską. W dniu 16 grudnia 2009 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt 1302/09 orzekł separację K. i R. G.. K. G. (1) została uznana winną czynu przestępnego spenalizowanego w art. 267§ 1 k.k. oraz art. 270§ 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz w zw. z art. 12 k.k. tj. uzyskania dostępu do informacji nieprzeznaczonej dla niej poprzez otwieranie korespondencji adresowanej do pozwanego oraz podrabianie celem użycia za autentyczne odpowiedzi pozwanego, opatrując je podpisem. Małżonkowie zamieszkują razem i wspólnie płacą czynsz z tytułu korzystania z nieruchomości. W dniu 10 lipca 2013 roku K. G. (1) zawarła z pozwanym ugodę podając jako jej cel chęć zwolnienia się z obowiązku zapłaty długu w wysokości 200.000,00 zł, wynikającego z niezakończonych rozliczeń z pozwanym i przeniosła nieodpłatnie na jego rzecz własność nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł., objętej księgą wieczystą o nr KW (...). Strona pozwana nie przedstawiła dowodów na poparcie twierdzenia o istnieniu wierzytelności pozwanego wobec dłużniczki powodów, która podlegałaby zaspokojeniu w następstwie zawartej ugody.

Powyższy stan faktyczny został ustalony przez Sąd Rejonowy na podstawie wymienionego materiału dowodowego. Sąd meriti wskazał, że zasadniczo, fakt przeniesienia przez K. G. (1) na rzecz jej małżonka - pozwanego prawa własności nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) jest bezsporny, co implikuje szereg rozważań prawnych, poczynionych poniżej. Dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd I instancji uznał za wiarygodną całość przedstawionej dokumentacji - jej wiarygodność nie została wprost zakwestionowana przez strony ani też nie wzbudziła wątpliwości Sądu. Pozwany zeznał, iż nie wiedział o zasądzeniu przez sądy zapłaty ze strony jego żony na rzecz strony powodowej. W ocenie Sądu Rejonowego - stoi to w logicznej sprzeczności z treścią załączonej do akt dokumentacji- korespondencji pozwanego datowanej na dzień 23 marca 2004 roku, w której pozwany *expressis verbis* oświadczył, iż nie odpowiada za zobowiązania swojej żony. Tym samym przyznał pośrednio własną świadomość istnienia owych zobowiązań. Podobne wnioski, zdaniem Sądu, należy wysnuć analizując treść skargi na czynność Komornika Sądowego złożonej w dniu 27 lutego 2013 roku. Sąd Rejonowy wskazał przy tym, iż okoliczność odrzucenia złożonego przez pozwanego w dniu 19 sierpnia 2013 roku zażalenia na postanowienie w przedmiocie nadania

tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko pozwanemu wskazuje, iż pozwany miał świadomość wydania postanowienia, na które złożył zażalenie. A zatem powinien wiedzieć, iż klauzulę wykonalności przeciwko niemu nadano na tytuł egzekucyjny przeciwko jego małżonce. Przez to powinien mieć świadomość o istnieniu jej wymagalnych zobowiązań wobec powodów. Pozwany nie ustosunkował się w żadnym zakresie do tej niespójności. Nie wykazał przy tym, aby to właśnie wskazane wyżej pisma były podrabianymi przez jego małżonkę. W tym zakresie zatem jego zeznaniom Sąd Rejonowy odmówił waloru wiarygodności, podkreślając, że w dalszej części zeznań pozwany podał, iż wiedział o toczących się postępowaniach egzekucyjnych, jakkolwiek korespondencję w sprawie odbierała jego małżonka. Sąd meriti przyjął zatem, niezależnie od powyższego, iż pozwany na podstawie własnego doświadczenia życiowego powinien uświadomić sobie, iż fakt prowadzenia przeciwko jego małżonce postępowania egzekucyjnego wskazuje samoistnie na istnienie tytułu wykonawczego przeciwko niej a tym samym także i tytułu egzekucyjnego powstałego w związku z podjęciem próby wyegzekwowania wymagalnego zobowiązania K. G. (1). A zatem deklarowana niewiedza i nieświadomość pozwanego klóci się z powyższymi niekwestionowanymi ustaleniami stanu faktycznego sprawy i determinuje uznanie zeznań pozwanego w tym zakresie za niewiarygodne. Sąd podkreślił, że pozwany zeznał przy tym, iż żona nie ma innych nieruchomości, wskazując że darowana nieruchomość także była objęta egzekucją komorniczą. Pozwany musiał zatem mieć świadomość, że K. G. (1). dokonując darowizny umniejszy swój majątek, z którego powodowie jako wierzyciele dochodzili zaspokojenia własnych roszczeń. Co więcej pozwany nie przedstawił dowodów świadczących o prawdziwości jego stanowiska jakoby przeniesienie własności spornej nieruchomości było uwarunkowane chęcią zakończenia rozliczeń z żoną w związku z popełnieniem przez nią na jego szkodę czynu zabronionego. Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z treścią § 4 aktu notarialnego, jako przyczynę zawarcia aktu podano chęć uchylenia się od sporu mogącego powstać w związku z działalnością przestępczą K. G. (1) na szkodę pozwanego wskazując przy tym sygn. akt postępowania V K 60/11. Niemniej jednak, załączony do akt sprawy wyrok w sprawie karnej dotyczy, jak podano powyżej uzyskania przez K. G. (1) informacji dla niej nieprzeznaczonej oraz podrobienia lub przerobienia, celem użycia za autentyczny lub też użycia podrobionego lub przerobionego dokumentu jako autentycznego. Z sentencji orzeczenia nie wynika natomiast wprost aby w związku z czynem przestępczym swej małżonki pozwany doznał szkody, która musiałaby podlegać kompensacji. W toku postępowania nie przedstawiono przy tym dowodów na poparcie twierdzeń strony pozwanej, jakoby owo przysporzenie w postaci przeniesienia własności nieruchomości, której wartość oszacowano na kwotę 200.000,00 zł nastąpiło celem kompensacji szkody pozwanego o wartości 181.000,00 zł, a zatem jakiegokolwiek ekonomiczne uzasadnienie zawarcia problematycznej ugody – w ocenie Sądu I instancji - pozostaje wątpliwe.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest zasadne. Sąd wskazał, że żądanie powodów znajduje podstawę prawną w przepisach art. 527 i następnych Kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 527 § 1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Jeśli osoba trzecia pozostaje z dłużnikiem w bliskim stosunku, domniemywa się jej wiedzę o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela (art. 527 § 3 k.c.). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem tej czynności (art. 527 § 2 k.c.). Przenosząc powyższe na grunt ustalonego stanu faktycznego, Sąd Rejonowy wskazał, że powód nabył własność nieruchomości, którą sama dłużniczka szacowała na około 200.000,00 zł. Jednocześnie, sama zasadność tej czynności ujęta w treści aktu notarialnego, zdaniem Sądu - budzi wątpliwości. Jako, że w toku postępowania strona pozwana nie przedstawiła, wbrew obowiązkowi wynikającemu z treści art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c. dowodów na rzecz twierdzenia o istnieniu lub możliwym powstaniu wierzytelności pomiędzy pozwanym a dłużniczką. Tym samym, w ocenie Sądu Rejonowego, na podstawie całokształtu wyżej poczynionych ustaleń faktycznych dłużniczka dokonała dyspozycji własnym majątkiem, skutkującej jego umniejszeniem o składnik o wartości szacowanej na kwotę 200.000,00 zł. Tym samym stała się o proporcjonalnie ujętą kwotę bardziej niewypłacalna. Biorąc pod uwagę ustalenia faktyczne poczynione w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, iż K. G. (1) zawierając ugodę z pozwanym działała ze świadomością pokrzywdzenia swoich wierzycieli- powodów. Pozwany także - w ocenie Sądu - dysponował tą wiedzą, przynajmniej w ogólnym zakresie. Niezależnie bowiem od intencji jakimi się kierowali małżonkowie G., musieli zdawać sobie

sprawę, że wyzbycie się równie wartościowego składnika majątkowego nie pozostanie bez wpływu na możliwość uregulowania zobowiązań dłużniczki względem strony powodowej. Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 527 § 3 k.c., jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Biorąc pod uwagę związek małżeński istniejący od przeszło 40 lat pomiędzy pozwanym a dłużniczką Sąd uznał, że w świetle przytoczonego przepisu art. 527 § 3 k.c. pozwany musi być uznany za osobę bliską dla dłużniczki strony powodowej, co zresztą jest zupełnie naturalne w stosunkach pomiędzy małżonkami. Pozwany w toku postępowania nie zdołał obalić domniemania prawnego wprowadzonego w przepisie art. 527 § 3 k.c. Sąd I instancji argumentował, że jakkolwiek przedstawiono w postępowaniu dokumentację świadczącą o uprzednim zniesieniu małżeńskiej ustawowej wspólności majątkowej oraz o separacji pomiędzy małżonkami G., ze złożonych zeznań pozwanego wprost wynikało bowiem, iż wiedział o wizytach Komornika Sądowego w lokalu w którym razem z małżonką zresztą wspólnie zamieszkuje. Znał też ogólną sytuację gospodarczą małżonki- niekorzystne zakończenie jej działalności gospodarczej twierdząc, iż „(...)firma upadła(..)” (k. 132) Mając to na względzie, mimo wspomnianego stanu formalnego relacji małżeńskich oraz deklarowanej niewiedzy pozwanego o powstaniu tytułów wykonawczych przeciwko dłużniczce, Sąd przyjął, że ogólnie opisany przez pozwanego zakres wiedzy o sytuacji K. G. (1) - wizytach we wspólnym lokalu osób uznawanych za komorników sądowych lub wierzycieli pozwalał domniemywać, iż zawarta dyspozycja składnikami majątkowymi zostanie dokonana z pokrzywdzeniem owych wierzycieli - w tym powodów. W ocenie Sądu Rejonowego, nawet, gdyby pozwany nie był osobą pozostającą w bliskim stosunku z dłużniczką tak opisany całokształt okoliczności powinien pozwolić mu przyjąć iż taka dyspozycja nieruchomością odbędzie się z pokrzywdzeniem wierzycieli. Sam fakt bowiem, iż pozwany przyznał, że powodowie domagają się od niego od 11 lat zapłaty z tytułu wcześniejszych wierzytelności wobec dłużniczki (k. 132) powinien pozwolić mu domniemywać, że jego małżonka jest u nich zadłużona, a zatem wszelkie dyspozycje jej składnikami majątku będą skutkować pogorszeniem perspektywy wierzycieli dla zaspokojenia ich roszczenia.

Mając na uwadze całokształt powyższych rozważań prawnych poczynionych w oparciu o ustalenia stanu faktycznego, Sąd Rejonowy przyjął, że w przedmiotowej sprawie roszczenie strony powodowej jest wiarygodne. Tym samym, z uwagi na przedstawione przez powodów wierzytelności wobec osoby dłużniczki objęta powództwem czynność - przeniesienie własności nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr KW (...) na osobę pozwanego nie może zostać uznana za skuteczną. Zatem na podstawie art. 527§ 1 w zw. z art. 527 § 3 k.c. wskazana czynność w stosunku do wcześniej wymienionych wierzytelności powodów, zdaniem Sądu I instancji, winna zostać uznana za bezskuteczną. Z tych względów Sąd Rejonowy orzekł jak w pkt. 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania, albowiem powodowie wygrali sprawę w całości. Na zasądzone na rzecz strony powodowej koszty złożyły się: kwota 686,00 zł z tytułu opłaty sądowej; 2.400,00 zł z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika strony powodowej ustalona na podstawie §6 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz.U.2013.461); 17,00 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa Łączne koszty wyniosły zatem 3.103,00 zł. Pozwany powinien je zwrócić powodom. Pozwany korzystał w toku postępowania z pomocy pełnomocnika prawnego z urzędu w osobie adwokata, który złożył oświadczenie wymagane w § 20 w/w. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Tak więc, zgodnie z § 19 pkt. 2 pełnomocnikowi strony pozwanej, działającemu z urzędu, Sąd nakazał wypłacić tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej udzielonej pomocy prawnej kwotę 2.952,00 zł stanowiącej stawkę przewidzianą w § 6 pkt. 5 przedmiotowego rozporządzenia powiększoną o wymaganą stawkę podatku VAT w wysokości 23%.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, zaskarżając orzeczenie w części, w której Sąd uznał za bezskuteczną w stosunku do powodów G. K. i H. K. czynność prawną – ugodę – zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 10 lipca 2013 roku przed notariuszem P. C., notariuszem w Ł., w jego Kancelarii Notarialnej przy ulicy (...) (Rep. A nr 3502/2013) pomiędzy R. G. a K. G. (1), na mocy której K. G. (1) darowała R. G. prawo własności nieruchomości

położonej w Ł. przy ulicy (...), stanowiącej działkę gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...) w odniesieniu do wierzytelności powodów G. K. i H. K. wynikających z:

a) prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt XVIII NG 4712/99, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, mocą którego zasądzono od K. G. (1) na rzecz powodów kwotę 5.067,11 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 1999 roku do dnia zapłaty, kwotę 3.426,76 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 1999 roku do dnia zapłaty, kwotę 1.071,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lipca 1999 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.194,30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, a także kwotę 200,00 zł tytułem kosztów nadania klauzuli wykonalności;

b) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 24 listopada 2008 roku, określającego koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. akt Km 650/02 w kwocie 101,45 zł;

c) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 22 listopada 2008 roku, określającego koszty zastępstwa adwokackiego w egzekucji w sprawie o sygn. akt Km 650/02 w kwocie 2.000,00 zł;

d) postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 6 sierpnia 2013 roku, określającego koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie o sygn. akt Km 285/12 w kwocie 600,00 zł oraz koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 285/12 w kwocie 159,98 zł;

e) postanowienia Sądu Rejonowego w Łodzi Wydziału Gospodarczego z dnia 6 kwietnia 2000 roku w sprawie o sygn. akt XVIII Gco 35/00 określającego koszty postępowania w kwocie 60,00 zł;

oraz rozstrzygającej o kosztach procesu – w której Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 3.103,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt 1 i punkt 2 sentencji).

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie:

a. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób dowolny, a nie swobodny, polegające na nierozważeniu w sposób wszechstronny przy uwzględnieniu doświadczenia życiowego i zasad logicznego rozumowania całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokonując dowolnych ustaleń co do pozostawania pozwanego w stosunku bliskości z dłużnikiem wobec bezzasadnej odmowy wiarygodności zeznaniom pozwanego, które znajdowały odzwierciedlenie w materiale dowodowym w postaci dokumentów, z których wynikało, że relacje między byłymi małżonkami są wrogie, są oni dla siebie obcymi ludźmi, a jedynie ciężka sytuacja materialna zmusiła ich do zamieszkiwania w jednym mieszkaniu, a nadto całkowitego zaniechania w zakresie poczynienia jednoznacznych ustaleń, co do pokrzywdzenia wierzycieli, ustalenia wysokości majątku dłużnika w chwili podpisania ugody, wnoszenie skargi w dacie orzekania w niniejszej sprawie, a tym samym zbadania przesłanki niewypłacalności bądź stopnia tej niewypłacalności, odmowie wiarygodności zeznaniom pozwanego co do braku wiedzy o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli oraz braku wiedzy pozwanego odnośnie aktualnej sytuacji finansowej dłużnika, w sytuacji nieutrzymywania z byłą żoną jakichkolwiek kontaktów i zapewnieniu złożonemu pozwanemu w dniu podpisania ugody przez dłużniczkę o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z wniosku powodów (Km 285/12), co korelowało z dokumentem stanowiącym załącznik do pozwu w niniejszym postępowaniu w postaci postanowienia Komornika o umorzeniu egzekucji, wobec cofnięcia wniosku egzekucyjnego przez wierzycieli z dnia 6 sierpnia 2013 roku, które Sąd pominął, co więcej pominięcie przez Sąd braku jakiegokolwiek wpisu ostrzeżenia w KW poczynionego przez małżonków K. na dzień zawarcia ugody tj. 10 lipca 2013 roku, co wynikało z treści zawartej notarialnie ugody pomiędzy pozwanym a K. G. (1), co również umknęło uwadze Sądu, a w konsekwencji bezzasadne przyjęcie, iż zawarcie ugody pomiędzy pozwanym a dłużnikiem w dniu 09 lipca 2013 roku wypełniało przesłanki skargi paulińskiej, w szczególności wobec wierzytelności przysługującej pozwanemu w stosunku do dłużnika;

b. art. 316 § 1 k.p.c. poprzez pozorne oparcie orzeczenia na dostarczonym materiale dowodowym i nieprzyjęciu stanu rzeczy w chwili zamknięcia rozprawy, w szczególności braku pokrzywdzenia wierzycieli w chwili orzekania, aktualnej sytuacji rodzinnej i majątkowej pozwanego;

c. art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie pozwanego kosztami postępowania, co jest dla niego nadmiernie dolegliwe w sytuacji istnienia przesłanek do nieobciążania pozwanego kosztami procesu w całości z uwagi na jego trudną sytuację życiową i materialną;

d. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku konkretnych argumentów przemawiających za odmową wiarygodności dowolnie wybranym zeznaniom pozwanego, które korelowały z pozostałym materiałem dowodowym bez podania przyczyn, co utrudnia sprawowanie nadzoru judykacyjnego przez Sąd drugiej instancji, a tym samym uzasadnia uzupełnienie materiału dowodowego przez Sąd Okręgowy rozpoznający merytorycznie sprawę na okoliczność uwiarygodnienia zeznań pozwanego;

1. obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a. art. 527 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu za bezskuteczną w stosunku do powodów przedmiotowej umowy w postaci ugody z dnia 10 lipca 2013 roku zawartej pomiędzy pozwanym a dłużnikiem, pomimo iż z zebranego materiału dowodowego nie wynikało, aby doszło do materializacji wszystkich przesłanek przyznania powodowi ochrony paulińskiej;

b. art. 527 § 3 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że pozwany wiedział, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli pomimo wykazania przez pozwanego, iż mimo wspólnego zamieszkania z byłą żoną brak było bliskości z dłużnikiem, w szczególności brak wiedzy pozwanego co do działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli wynikał z okoliczności faktycznych potwierdzonych prawomocnym wyrokiem karnym skazującym K. G. (1) odnośnie przechwytywania korespondencji, podrabiania podpisów i zatajania przez dłużnika jakichkolwiek informacji odnośnie zadłużeń, nawet o uszczupleniu majątku pozwanego jeszcze w czasie trwania małżeństwa, co uniemożliwiło posiadanie przez pozwanego wiedzy odnośnie sytuacji finansowej dłużnika K. G. (1);

c. art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy ciężar dowodu spoczywał na powodach co do tego, iż dokonanie zaskarżonej czynności prawnej uniemożliwi bądź znacznie utrudni zaspokojenie wierzytelności przysługującej powodowi, co więcej czy ewentualne pokrzywdzenie wierzycieli istniało w chwili orzekania.

W konsekwencji zgłoszonych zarzutów pełnomocnik pozwanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu za I i II instancję, oświadczając, że nie zostały one uiszczone w całości ani w części.

Nadto pełnomocnik pozwanego wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentów w postaci:

- postanowienia Sądu Rejonowego w Łasku I Wydziału Cywilnego z dnia 29 września 2008 roku, wydanego w sprawie I Co 738/05 na okoliczność wiarygodności zeznań pozwanego w zakresie szkody, jaką poniósł w związku ze zlicytowaniem nieruchomości w miejscowości W., gminie L., składającej się z zabudowanej działki o powierzchni 0,08 ha, którą tamtejszy Sąd przysądził na własność osoby trzeciej – I. M., a która to została zrekompensowana zawartą z K. G. (1) ugodą z dnia 10 lipca 2013 roku;

- zaświadczenia o zameldowaniu czasowym na okoliczność wrogich relacji pomiędzy pozwanym a byłą żoną, będącą głównym najemcą lokalu, w którym zamieszkuje pozwany;

- postanowienia z dnia 6 listopada 2013 roku, wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XVI Wydział Ksiąg Wieczystych (nr DZ KW 40061/13; (...)) na okoliczność braku wpisu w dziale IV Księgi (...) hipoteki

przymusowej na rzecz G. K. i H. K., a tym samym braku wiedzy pozwanego o wierzytelności przysługującej powodowi względem K. G. (1) w dacie podpisania ugody.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej jest zasadna, choć częściowo z innych przyczyn niż wskazane przez skarżącego.

Rozważania dotyczące argumentów apelacji należy poprzedzić ogólną uwagą co do zakresu związania Sądu odwoławczego zarzutami podniesionymi przez skarżącego. W świetle ugruntowanego w orzecznictwie poglądu, Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Oznacza to, że bez względu na stanowisko stron i zakres zarzutów Sąd drugiej instancji powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc usunąć także ewentualnie błędy prawne sądu pierwszej instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2008 r. w sprawie II PK 280/07, LEX nr 460169). Tego rodzaju potrzeba zachodzi również w rozpatrywanej sprawie, bowiem przy prawidłowo określonej podstawie faktycznej rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy naruszył dyspozycję art. 527 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie wskazanej normy prawa materialnego, a uchybienie to nie zostało dostrzeżone i wytknięte przez apelującego.

W niniejszej sprawie w pierwszej kolejności należało więc dokonać oceny, czy zostały spełnione przesłanki, od których zależy udzielenie wierzycielowi ochrony przewidzianej w art. 527 i nast. k.c.

Zgodnie z utrwaloną wykładnią judykatury i orzecznictwa, celem zastosowania przepisu art. 527 k. c. nie jest ubezskuteczenie czynności prawnej w ogóle, bez żadnych ograniczeń, lecz skutek ten może nastąpić wyłącznie względem konkretnego wierzyciela i wyłącznie w zakresie, w jakim przysługująca mu wierzytelność – wykazana w procesie wytoczonym z art. 527 k. c. - może być przez niego egzekwowana z danego składnika majątkowego dłużnika objętego tą czynnością prawną. W konsekwencji zastosowania art. 527 k. c. bezskuteczna staje się więc dana czynność prawna tylko w zakresie dochodzonej wierzytelności, a w pozostałym zakresie nie będzie dopuszczalne prowadzenie egzekucji przez wierzyciela. Egzekucja zatem będzie możliwa do prowadzenia z przedmiotu umowy darowizny, ale tylko w takim zakresie, jaki wynika z przedłożonych przez stronę powodową tytułów wykonawczych. Należy bowiem zwrócić uwagę na to, że czym innym jest problem przedmiotowego zakresu skargi pauliańskiej (istotnie, obejmuje ona w zasadzie wszystkie kategorie wierzytelności m.in. bez względu na ich podstawę prawną), a czym innym - wynikający z przepisu art. 527 § 1 k.c. ustawowy wymóg określenia (precyzacji) wierzytelności objęty skargą pauliańską, jako stanowiącej przedmiot ochrony pauliańskiej. W orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 26 września 1997 roku, sygn. akt II CKN 335/97 (niepubl.), stwierdzono, że przesłanką uznania czynności prawnej za bezskuteczną jest m.in. wykazanie, że przysługująca powodowi wobec określonego dłużnika wierzytelność jest realna i skonkretyzowana, a nie hipotetyczna. Ochroną pauliańską objęta jest bowiem zawsze konkretna wierzytelność, stanowiąca przedmiot żądanej przez wierzyciela ochrony, a nie wszelkie bliżej nieoznaczone prawa powoda. Powyższe winno znaleźć odzwierciedlenie w sentencji wyroku. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 roku, sygn. akt III CZP 139/95 (OSNC 1996, z. 1, poz. 17), wyjaśniono, że uwzględniając powództwo na podstawie art. 527 k.c. sąd powinien określić wierzytelność, zarówno pod względem podmiotowym, jak i przedmiotowym. W uzasadnieniu tego wyroku rozwinięto myśl zawartą już wcześniej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 1970 roku, sygn. akt III CRN 546/69 ((...) 1970, z. 10, poz. 192), i stwierdzono, że nie jest wprawdzie konieczne, aby wierzytelność była już wymagalna lub objęta była istniejącym tytułem egzekucyjnym. Jednakże nieodzowne jest zawsze wykazanie istnienia wierzytelności. Jeżeli jedną z przesłanek skuteczności skargi pauliańskiej jest wykazanie tego, że w wyniku zaskarżonej czynności prawnej dłużnik stał się w ogóle niewypłacalny lub niewypłacalny w większym stopniu (art. 527 § 2 k.c.), to ustalenie niewypłacalności dłużnika (lub jej stopnia) nie byłoby możliwe bez

uprzedniego ustalenia tytułu i wysokości wierzytelności. Z tej racji objęta skargą pauliańską wierzytelność powinna być przez wierzyciela odpowiednio skonkretyzowana i oznaczona co do wysokości. W związku z tym należy stwierdzić, że niedopuszczalne byłoby przyjęcie przed Sąd I instancji innego, aniżeli wskazany przez wierzyciela przedmiotu ochrony pauliańskiej (wierzytelności wynikających z wymienionych w pozwie tytułów wykonawczych). Sąd I instancji formułując rozstrzygnięcie poprzez uznanie danej czynności za bezskuteczną, musi odnieść się więc do wierzytelności objętych ochroną. Przesłankami warunkującymi możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony przewidzianej skargą pauliańską są następujące okoliczności: istnienie wierzytelności, dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika; dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią, działanie osoby trzeciej w złej wierze. Dla możliwości skorzystania ze skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia, co do zasady - zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. - obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika, chyba, że w szczególnych przypadkach, w których występują domniemania prawne tj. art. 527 § 3 k.c., 529 k.c. ciężar dowodu jest przerzucony na stronę pozwaną.

Przenosząc powyższe rozważania prawne na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż jeśli chodzi o wierzytelności wskazane w następujących tytułach wykonawczych:

a) postanowieniu Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 24 listopada 2008 roku, określającego koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie o sygn. akt Km 650/02 w kwocie 101,45 zł;

b) postanowieniu Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 22 listopada 2008 roku, określającego koszty zastępstwa adwokackiego w egzekucji w sprawie o sygn. akt Km 650/02 w kwocie 2.000,00 zł;

c) postanowieniu Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. G. (2) z dnia 6 sierpnia 2013 roku, określającego koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie o sygn. akt Km 285/12 w kwocie 600,00 zł oraz koszty postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 285/12 w kwocie łącznej 159,98 zł;

c) postanowienia Sądu Rejonowego w Łodzi Wydziału Gospodarczego z dnia 6 kwietnia 2000 roku w sprawie o sygn. akt XVIII Gco 35/00 określającego koszty postępowania w kwocie 60,00 zł

pozwany nie jest osobą trzecią, która uzyskalaby korzyść majątkową, lecz współdłużnikiem solidarnym. Tytułami tymi przyznano bowiem powodom koszty postępowania egzekucyjnego od K. G. (1) i R. G.. Z powyższych tytułów powodowie mogą żądać zaspokojenia wierzytelności zarówno od K. G. (1), jak i od pozwanego, albo od obojga małżonków łącznie.

Skoro zatem pozwany odpowiada jako współdłużnik solidarny całym swoim majątkiem za należności z tytułu kosztów postępowania egzekucyjnego to w podsumowaniu dotychczasowych rozważań należy przyjąć, że w zakresie opisanych wyżej wierzytelności, nie zostały spełnione podstawowe przesłanki z art. 527 § 1 k.c., bowiem pozwany jest dłużnikiem solidarnym powoda, a nie "osobą trzecią".

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w dniu 10 lipca 2013 roku K. G. (1) zawarła z pozwanym ugodę podając jako jej cel chęć zwolnienia się z obowiązku zapłaty długu w wysokości 200.000,00 zł, wynikającego z niezakończonych rozliczeń z pozwanym i przeniosła nieodpłatnie na jego rzecz własność nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł., objętej księgą wieczystą o nr KW (...). Nieruchomość ta stanowiła majątek osobisty K. G. (1). Zatem przeniesienie własności nieruchomości z K. G. (1) na pozwanego, będącego dłużnikiem solidarnym w zakresie wyżej wskazanych tytułów wykonawczych spowodowało z jednej strony uszczuplenie aktywów majątku K. G. (1), z drugiej zaś strony powiększyło majątek pozwanego. Oznacza to, że powodowie mogą zaspokoić

swoje roszczenia z przedmiotowej nieruchomości, gdyż stanowi ona własność dłużnika solidarnego – pozwanego. W rezultacie powództwo w tej części podlegało oddaleniu wobec oczywistego braku przesłanek z art. 527 § 1 k.c.

Z tych względów odnoszenie się do dalszych zarzutów apelacyjnych jest bezprzedmiotowe.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k. p. c zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 podpunkty b, c, d oraz e w ten sposób, że w tej części oddalił powództwo.

W pozostałym zakresie (punkt 1 podpunkt a zaskarżonego wyroku) apelacja okazała się zasadna w tym znaczeniu, że doprowadziła do uchylecia zaskarżonego wyroku w powyższej części oraz przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temuż Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W tej części Sąd I instancji uznał za bezskuteczną w stosunku do powodów G. K. i H. K. czynność prawną – ugodę – zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 10 lipca 2013 roku przed notariuszem P. C., notariuszem w Ł., w jego Kancelarii Notarialnej przy ulicy (...) (Rep. A nr 3502/2013) pomiędzy R. G. a K. G. (1), na mocy której K. G. (1) darowała R. G. prawo własności nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), stanowiącej działkę gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...) - w odniesieniu do wierzytelności powodów G. K. i H. K. wynikających z prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt XVIII NG 4712/99, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, mocą którego zasądzono od K. G. (1) na rzecz powodów:

- kwotę 5.067,11 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 1999 roku do dnia zapłaty;

- kwotę 3.426,76 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 lipca 1999 roku do dnia zapłaty;

- kwotę 1.071,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 lipca 1999 roku do dnia zapłaty

oraz kwotę 4.194,30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, a także kwotę 200,00 zł tytułem kosztów nadania klauzuli wykonalności.

Z adnotacji poczynionej przez Komornika na tytule wykonawczym wynika, że na poczet zasądzonych roszczenia z niniejszego tytułu wykonawczego w sprawie egzekucyjnej XIV KM 132/00 wypłacono wierzycielowi ogółem 3.000,00 zł.

W treści pozwu pełnomocnik powodów wskazał, że wyegzekwowaną od dłużnika kwotę 3.000,00 zł powodowie zaliczyli w „pierwszej kolejności na częściowe zaspokojenie wynagrodzenia adwokackiego, zasądzonego w nakazie zapłaty”. Nadto pełnomocnik powodów wskazał, że na wartość przedmiotu sporu składają się m.in. kwota „21.480,48 zł – odsetki obliczone od terminów wymagalności wskazanych w nakazie zapłaty, w tym 8.869,34 zł do 19.02.2004 (data adnotacji na tytule wykonawczym)”.

Wskazać należy, że utrwalony jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, zgodnie z którym sentencja wyroku uwzględniającego powództwo na podstawie art. 527 k.c. (tzw. skarga pauliańska) powinna określać wierzytelność zarówno pod względem podmiotowym, jak i przedmiotowym. Oznacza to, że Sąd uwzględniając skargę pauliańską powinien w sentencji wyroku wskazać nie tylko osobę wierzyciela pokrzywdzonego na skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, lecz również powinien określić konkretną wierzytelność, ze względu na którą uznaje się czynność prawną dłużnika za bezskuteczną w stosunku do danego wierzyciela (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 13 lutego 1970 r., III CRN 546/69; OSNCP 1970, nr 10, poz. 192; uchwałę z dnia 11 października 1995 r., III CZP 139/95, OSNC 1996, Nr 1, poz. 17; wyrok z dnia 5 czerwca 2002 r., II CKN 1336/00, niepubl.; wyrok z dnia 17 września 2003 r., II CK 10/02, niepubl., wyrok z dnia 20 lutego 2015 r. V CSK 305/14, LEX nr 1677141). W uzasadnieniu wyroku z dnia 20 lutego 2015 roku w sprawie V CSK 305/14 Sąd Najwyższy podkreślił, że „w uzasadnieniu uchwały z dnia 11 października 1995 roku (sygn. akt III CZP 139/95), odwołującej się z kolei do stanowiska wyrażonego w orzeczeniu z dnia 13 lutego 1970 roku (sygn. akt III CRN 546/69), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że instytucja skargi pauliańskiej znajduje zastosowanie tylko wówczas, gdy wierzytelność przysługująca pokrzywdzonemu wierzycielowi

względem określonego dłużnika jest realna i skonkretyzowana, idzie bowiem o to, aby ochrony w następstwie wyroku uwzględniającego powództwo nie doznawały wszelkie bliżej nieoznaczone prawa powoda, a jedynie konkretna wierzytelność wynikająca z określonego stosunku prawnego, stanowiąca przedmiot żądanej, a tym samym przedmiot rozstrzygnięcia sądowego. Podsumowując, koniecznym warunkiem skuteczności wyroku wydanego na podstawie art. 527 k.c. jest określenie w sentencji tego wyroku wierzytelności, której ochronie ma on służyć. Trafny jest zatem podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 528 k.c. w zw. z art. 527 § 1 i 2 k.c., co skutkowało by pozostawieniem w obrocie prawnym wyroku uwzględniającego skargę pauliańską, pomimo że w sentencji tego wyroku nie oznaczono wierzytelność powoda mającej podlegać ochronie. Nie budzi zatem wątpliwości, iż wadliwe jest zaskarżone orzeczenie oddalające apelację pozwanego skierowaną do tak sformułowanego orzeczenia Sadu pierwszej instancji. Słusznie też podnosi skarżący, że zaskarżony wyrok Sądu drugiej instancji, sankcjonowałby stan, w którym chronione byłyby wszelkie wierzytelności przysługujące powodce względem pozwanego, co w istocie mogłoby prowadzić do naruszenia praw majątkowych pozwanego, których ochronę gwarantuje art. 64 Konstytucji RP”.

Z istoty skargi pauliańskiej wynika, że chroni ona określoną i konkretną wierzytelność, pozwalając na prowadzenie jej egzekucji z mienia będącego przedmiotem skarżonej czynności. Zatem wymogiem koniecznym wyroku uwzględniającego powództwo jest wskazanie na tę wierzytelność. Skoro zatem pełnomocnik powodów w treści pozwu wskazał, że wyegzekwowaną od dłużnika kwotę 3.000,00 zł powodowie zaliczyli w „pierwszej kolejności na częściowe zaspokojenie wynagrodzenia adwokackiego, zasądzonego w nakazie zapłaty”, to w orzeczeniu Sądu I instancji nie można przyznać ochrony wierzytelności powodów w tym zakresie. Pełnomocnik powodów wskazał też, że na wartość przedmiotu sporu składają się m.in. kwota „21.480,48 zł – odsetki obliczone od terminów wymagalności wskazanych w nakazie zapłaty, w tym 8.869,34 zł do 19.02.2004 (data adnotacji na tytule wykonawczym)”. Jednocześnie podał, że na wartość przedmiotu sporu składa się m.in. „4.003,00 zł – wynagrodzenie adwokackie, 191,30 zł – koszty sądowe”, nie ograniczając tego wynagrodzenia do kwoty 1.003,00 zł, a także nie precyzując sposobu wyliczenia odsetek na kwotę 21.480,48 zł oraz przyczyn wskazania kwoty „8.869,34 zł”, jak wynika z uzasadnienia pozwu wyliczonej na dzień 19.02.2004 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego w tych okolicznościach Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Wyjaśnieniem pojęcia „nierozpoznanie istoty sprawy” zajmował się Sąd Najwyższy w wielu orzeczeniach. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy Sąd I instancji nie orzekł merytorycznie o żądaniu strony, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego i w swoim rozstrzygnięciu w istocie nie odniósł się do tego co było przedmiotem sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 roku, sygn. akt II CKN 897/97, LexOmega; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 roku, sygn. akt II CKN 838/97, Lex nr 50750; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1999 roku, sygn. akt III CKN 151/98, Lex nr 519260; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 roku, sygn. akt I CKN 486/00, Lex nr 54355; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2005 roku, sygn. akt III CK 161/05, Lex nr 178635; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2007 roku, sygn. akt I PK 140/07, LexOmega).

W świetle powyższego zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miało prawidłowe ustalenie wierzytelności, której ochronie miał służyć wyrok wydany na podstawie art. 527 k.c. , a następnie określenie tej wierzytelności w sentencji wyroku.

Reasumując, w zaistniałym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że nie została rozpoznana istota sprawy, gdyż Sąd I instancji nie zbadał w jakim zakresie powodowie domagają się ochrony wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Łodzi XVIII Wydział Gospodarczy w sprawie XVIII NG 4712/99.

Ustalenie zaś tej kwestii ma charakter kluczowy dla rozstrzygnięcia o zakresie roszczenia powodów.

Sąd ma obowiązek przeprowadzenia postępowania dowodowego do czasu dostatecznego wyjaśnienia okoliczności spornych (art. 217 § 2 k.p.c.). Co prawda ocena, czy zostały one wyjaśnione dostatecznie czy nie, należy do jego kompetencji i to on decyduje o środkach dowodowych pozwalających na dokonanie ustaleń stanowiących faktyczną

podstawę merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.), niemniej jednak zaniechanie ich wyjaśnienia jest nie do zaakceptowania i nie może się ostać.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie 1 podpunkt a, w punkcie 2 oraz 3 i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu za drugą instancję.

Rozpoznając sprawę po raz kolejny Sąd Rejonowy winien w pierwszej kolejności uwzględnić przedstawione wyżej przez Sąd Okręgowy uwagi co do określenia wierzytelności, której ochrona ma być zapewniona w drodze skargi paulińskiej, po czym poczynić stanowcze ustalenia co do faktycznego zakresu roszczeń powodów objętych sporem poprzez precyzyjne określenia wierzytelności, będącej przedmiotem ochrony, a wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy w Łodzi w sprawie o sygn. akt XVIII NG 4712/99, w szczególności, czy kwotę 3.000,00 zł w całości powodowie zaliczyli na zasądzone wynagrodzenie adwokackie, a zatem czy wierzytelność z tego tytułu obejmuje wyłącznie kwotę 1.003,00 zł, a także czy przedmiotem ochrony jest cała wierzytelność wynikająca z zasądzonych nakazem zapłaty odsetek, a jeśli nie to jaka ich część.

Mając na uwadze, iż w przedmiotowej sprawie doszło do nierozpoznania istoty sprawy, co w konsekwencji skutkowało uchynieniem zaskarżonego wyroku i jej przekazaniem do ponownego rozpoznania ocena przez Sąd Odwoławczy podniesionych w apelacji pozostałych zarzutów stała się tym samym zbędna.